

ALI JE SEDAJ PRAVI TRENUTEK ZA RAZMAH PRIDELAVE ZDRAVILNIH RASTLIN V SLOVENIJI?

Nataša FERANT¹

UDK / UDC 633.88:631.53.03 (497.4)(045)

strokovni članek / professional article

prispelo / received: 17.10.2008

sprejeto / accepted: 16.12.2008

IZVLEČEK

Pridelovanje zdravilnih rastlin se kot kmetijska panoga v Sloveniji še ni razmahnila v večjem obsegu. Kljub ugodnim naravnim danostim, kot so različna agro-ekološka območja in različni tipi tal se lahko upravičeno sprašujemo po vzrokih. Verjetno je glavni vzrok v tem, da v Sloveniji ni organiziranega odkupa in se zato potencialni pridelovalci ne odločajo za pridelavo zdravilnih rastlin.

Ključne besede: zdravilne rastline, pridelovanje, perspektive, Slovenija

IS NOW THE RIGHT MOMENT FOR EXPANSION OF A CULTIVATION OF MEDICINAL PLANTS IN SLOVENIJA?

ABSTRACT

Cultivation of medicinal plants as an agriculture branch in Slovenia is not fully developed. There are very good nature conditions such as different agro-ecological areas, different soil types etc. There is a question why a cultivation of medicinal plants in Slovenia does not expand more. Probably, the main reason is that there is no purchase organized in Slovenia. So the potential producers do not decide for a cultivation of medicinal plants.

Key words: medicinal plants, cultivation, perspectives, Slovenia

¹ Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Cesta Žalskega tabora 2, 3310 Žalec, Slovenija

1 UVOD

Znano je, da imajo določene rastline zdravilni učinek na človeški organizem. V novejšem času so začeli raziskovati te rastline, njihovo sestavo in zdravilne učinke. Stara vedenja o zdravilnih rastlinah so združili z novjšimi rezultati raziskav. Dejstvo je, da se v zadnjih desetletjih ljudje obračajo nazaj k naravi. Ugotovili so, da so vedenja na področju zdravilnih rastlin in zdravja, ki so jih imeli naši predniki pred razvojem farmacevtske industrije, zelo uporabna. Zato ugotavljamo, da v zadnjem obdobju že otroci in odrasli vedno več posegajo po literaturi s področja zdravilnih rastlin. Izobražujejo se o pridelavi, predelavi in uporabi zdravilnih rastlin. Novo pridobljeno znanje združijo z izkušnjami. Je pa to obdobje, ko narašča uporaba zdravilnih rastlin in njihovih pripravkov tudi priložnost za pridelavo različnih zdravilnih rastlin v Sloveniji.

2 STANJE V SLOVENIJI

Pridelava zdravilnih rastlin v Sloveniji se kot kmetijska dejavnost do sedaj ni razmahnila v večjem obsegu - kljub različnim in zelo dobrim naravnim razmeram [1]. Glavni vzrok je neorganiziran odkup pridelane droge. V Sloveniji ni organiziranega odkupa (razen redkih izjem), kjer bi potencialni pridelovalec vedel kdaj, kje in po kakšni ceni odkupujejo t.i. pridelano drogo oz. posušene, uporabne dele rastlin [3].

So pa v Sloveniji ogromne možnosti za pridelavo zdravilnih rastlin, saj najdemo v Sloveniji različna agroekološka območja, različne tipe tal, različna mikroklimatska območja. Zlasti v hribovitih predelih in predelih, ki so manj primerna za pridelavo poljščin, je pridelava zdravilnih rastlin zelo primerna. Pridelava v relativno majhni obremenjenosti okolja obrobni predelov omogoča gojenje ekološko neoporečnih zdravilnih rastlin. Za pridelavo in predelavo zdravilnih rastlin lahko vključimo tudi starejše in težje zaposlive osebe, kar je pomemben socio-ekonomski vidik.

3 VLOGA VRTA ZDRAVILNIH IN AROMATIČNIH RASTLIN PRI PRIDELAVI ZDRAVILNIH RASTLIN

V Sloveniji je bil Vrt zdravilnih in aromatičnih rastlin v Žalcu ustanovljen leta 1976. Glavni namen tega Vrta je bil, da bi imeli v Sloveniji osrednjo inštitucijo za pridelavo in predelavo zdravilnih rastlin [2]. V vseh letih delovanja je bilo izvedeno ogromno raziskav in poskusov na tem področju, ki so osnova za svetovalno delo potencialnim pridelovalcem. Zelo pomembno je tudi, da pridelovalci in ljubitelji lahko kupijo v Vrtu certificirano ekološko seme in sadike zdravilnih rastlin. Poleg znanstveno-raziskovalnega in strokovno-svetovalnega dela pa ima Vrt tudi izobraževalno nalogo. Zlasti pomembno je izobraževanje otrok in mladine. Ljudje vseh starosti pridejo na ogled Vrta, kjer jim z razlago predstavimo Vrt in njegovo poslanstvo v slovenskem prostoru ter možnosti, ki jih predstavlja pri različnih dejavnostih na tem področju.

Po vzoru Vrta zdravilnih in aromatičnih rastlin so ljudje širom po Sloveniji zasadili svoje vrtove in parke z zdravilnimi rastlinami.

4 KAKO JE S PRIDELAVO ZDRAVILNIH RASTLIN V SLOVENIJI?

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo v Sloveniji približno 100 ha, na katerih so pridelovali zdravilne rastline [4]. Pridelovanje je potekalo v družbenem sektorju, večino zasebnikov pa je pridelovalo v kooperaciji. Od takrat pa do danes je obseg pridelovanja padel na današnjih 20-25 ha razdrobljenih površin. V večini pridelovalci zdravilnih rastlin pridelano drogo tudi prodajajo. Le redka je kooperativna pridelava. Vzrok, da se kooperativna pridelava ne razširi, lahko iščemo v zasedenih predelovalnih kapacitetah ter nizkih odkupnih cenah pridelane droge, ki ne pokrijejo niti pridelovalnih stroškov.

5 ZAKLJUČEK

Vedenje pri ljudeh o zdravju in učinkovanju zdravilnih rastlin se nenehno veča. Gibanje nazaj k naravi, k vsemu naravnemu je vedno močnejše. Zato je tudi povpraševanje po kvalitetno pridelanih zdravilnih rastlinah vedno večje. Ljudje se zavedajo, da so ekološko pridelane surovine dražje in so za tako kvaliteto pripravljeni plačati več. V obdobju gospodarske krize, bo marsikdo dobil priložnost za preživetje ali dodatni zaslužek s pridelavo zdravilnih rastlin. V Sloveniji je s področja gojenja zdravilnih rastlin precej strokovnega znanja, ki pa bi ga bilo potrebno z novimi poskusi in raziskavami nadgraditi.

Sprašujemo se lahko, kdaj se bo pojavila podjetniška priložnost in pobuda za organiziran odkup zdravilnih rastlin v Sloveniji in to takšen, ki bo sprejemljiv tudi za manjše pridelovalce, pri katerih so stroški pridelave višji in ne bo temeljil na 'zakonih' monopolov.

In hkrati odgovarjam na naslov članka. Menim, da je sedaj pravi trenutek za razmah pridelave zdravilnih rastlin. To pa zato, ker se ljudje vedno bolj zavedamo pomena lastne oskrbe oz. oskrbe s surovinami iz bližine. Vemo, da je ekološka pridelava vedno bolj pomembna tako z vidika varovanja okolja, kot z vidika zdrave prehrane. Pridelava zelišč je tudi priložnost za male pridelovalce in s reševanje socio-ekonomskega položaja - zlasti za ljudi z 'marginalnih' območij.

Obdobje krize v gospodarstvu in odpuščanja delavcev ni 'naključje' ampak trenutek, ko moramo ljudje nekaj spremeniti v svojih glavah. To, da za naše delo in naš prihodek ni vedno odgovoren nekdo drug. Da ni dovolj, da vestno in trdo delamo po navodilih drugega. Če delamo to kar nas veseli, je učinek dela mnogo večji in širši. In delo na zemlji in z zemljo, ko vidiš rezultate svojega dela in ko se ob delu zopet povežeš z naravo, začneš razmišljati drugače. In vidiš sonce in sončni zahod in najdeš mir v sebi in okoli sebe. In začutiš resnične vrednote in veš, da denar ni tisto, kar je najpomembnejše v življenju. Vrednote so drugače in se jih ne da kupiti. In ne bojimo se iti na svoje, delati kar nam narekuje srce, pa čeprav ne vidimo takojšnjega finančnega rezultata. Verjemite, v naravi in v vesolju je vse v ravnotežju in trenutno je razmerje revščina-bogastvo v ravnotežju. Ko pa bomo dali v posodico revščina malo več - pa ne samo denarja ampak tudi vrednot, se bo posodica bogastvo začela dvigovati...

Vemo, da je bilo v preteklosti zamujenih že preveč takšnih priložnosti in trenutkov. Zakaj bi zamudili še tega?

6 LITERATURA

1. Baričevič D., Spanring J., Činč M., Umek A., Stupica T., Kus T., Šuštar F., Nacionalni program za proizvodnjo, predelavo in kontrolo kakovosti rastlinskih drog v republiki Sloveniji - smernice.- Biotehniška fakulteta v Ljubljani, 1994, 11 s.
2. Ferant N., 30 let Vrta zdravilnih in aromatičnih rastlin na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije.- Zbornik referatov, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, 2006, s. 7-12.
3. Petauer T., Leksikon rastlinskih bogastev.- Tehniška založba Slovenije, 1993, s. 185.
4. Rode J., Pridelovanje zdravilnih rastlin – izkušnje, možnosti perspektive, Novi izzivi v poljedelstvu '96, Zbornik simpozija, Biotehniška fakulteta v Ljubljani, 1996, s. 101-104.